

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VALSTYBINĘ MOKESČIŲ INSPEKCIJĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

2023 m. gegužės 15 d. Nr. 4D-2023/1-374
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė gavo X (toliau – Pareiškėja) skundą dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau tekste ir citatose – VMI) pareigūnų galimai netinkamų veiksmų (neveikimo), delsiant pateikti jai atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymą (toliau tekste ir citatose – Pažyma).

2. Pareiškėja skunde nurodo:

„2022 m. gruodžio 14 d. kreipiausi į VMI dėl Pažymos [...]. Tačiau minėtos Pažymos data 2023 m. kovo 10 d. [...]. VMI man nepaaiškino tokio uždelimo priežasties. [...]“ (šios ir kitų citatų kalba bei skyryba netaisyta).

3. Pareiškėja Seimo kontrolierės prašo „teisiškai įvertinti VMI veiksmus“.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Pareiškėjos 2022-12-14 prašyme išduoti atsiskaitymo su valstybės ir/ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymą, adresuotame VMI, nurodyta:

„Prašau išduoti Pažymą, 1 vnt.

Pažymos gavėjas (-ai):

Tikslas – Informacijai apie mokesčio mokėtojo skolingumą pačiam mokesčių mokėtojui gauti vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymu 36 str. 1 p..

Pažymą [...] pageidauju atsiimti adresu [...].“

5. Pareiškėjos skundas susijęs su jos 2023-02-13 skundu Seimo kontrolierei:

5.1. 2023-02-13 skunde nurodyta:

„2022-12-14 atvykus į VMI užsisakiau Pažymą ir pasirašiau prašymą išduoti Pažymą [...]. Tačiau iki 2023-02-10 Pažymos negavau! 2023-02-10 buvo suformuotas tik lipdukas (prisegu informaciją iš AB „Lietuvos paštas“). Kiek man yra žinoma, kai gausiu Pažymą, ji jau bus negaliojanti.

Prašau Seimo kontrolierius nustatyti, kodėl man nebuvo išsiųsta galiojanti Pažyma laiku. Prašau įpareigoti VMI atsiųsti man paštu [...] galiojančią Pažymą. [...].“

5.2. Seimo kontrolierės 2023-02-21 tarpininkavimo rašte Nr. 4D-2023/1-139/3D-369, adresuotame VMI, nurodyta:

„[...]

Įvertinus problemos svarbą Pareiškėjai bei siekiant, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai būtų priimami ir įgyvendinami tuo žemiausiu viešojo administravimo sistemos lygiu, kuriuo jie yra efektyviausi (subsidiarumo principas), tikslinga tarpininkaujant kreiptis į VMI.

[...] VMI prašoma pagal kompetenciją išnagrinėti Pareiškėjos skunde nurodytas aplinkybes ir teisės aktų nustatyta tvarka bei terminais pateikti jai motyvuotą atsakymą, taip pat:

3.1. informuoti, ar priimtas sprendimas dėl Pareiškėjos prašymo išduoti Pažymą, ir pateikti šį sprendimą / Pažymą Pareiškėjai;

3.2. paaiškinti, kodėl sprendimas nepriimtas / Pareiškėja neinformuota apie sprendimą per teisės aktų nustatytą terminą.

Imtis priemonių pažeidimams šalinti, jeigu tokių būtų nustatyta. [...].“

5.3. VMI 2023-03-17 rašte Nr. R-1086, adresuotame Pareiškėjai (kopija Seimo kontrolierei), nurodyta:

„Atsakydami į skundą informuojame, kad pagal 2022-12-14 Jūsų pateiktą prašymą išduoti Pažymą, forma FR0319 [...] 2022-12-15 parengta ir negauta Pažyma [...], registracijos Nr. RESP-15612. Jūsų žodiniu prašymu Pažyma pakartotinai išsiųsta registruotu laišku 2023-02-10, siuntos numeris RS242728532LT, įteikta 2023-02-15.

Atsižvelgiant į skunde nurodytas aplinkybes, 2023-03-10 pakartotinai paruošta galiojanti Pažyma, registracijos Nr. PSR-18-1, ir išsiųsta Jūsų nurodytu adresu registruotu laišku, siuntos numeris RS245792027LT, įteikta 2023-03-15.

Atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklėmis, Pažymos galiojimo terminas yra ne ilgiau kaip mėnuo nuo jos parengimo dienos.

Apgailestaujame dėl nesklandumų ir atsiprašome už nepatogumus.“

6. VMI 2023-03-10 atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymoje Nr. PSR-18-1 nurodyta:

„Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymu 36 str. 1 p., pranešame, kad X [...] yra/buvo atsiskaitęs su valstybės ir/ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais [...].“

7. Siekdama išsiaiškinti skunde aprašytas aplinkybes, Seimo kontrolierė raštu kreipėsi į VMI, prašydama pateikti informaciją ir ją pagrindžiančius dokumentus, reikalingus skundo nagrinėjimui.

8. VMI 2023-04-27 rašte Nr. R-1649 Seimo kontrolierei nurodyta ši informacija (be informaciją patvirtinančių dokumentų):

8.1. Į Seimo kontrolierės klausimą: *kas norėta pasakyti sakiniu „2022-12-15 parengta ir negauta Pažyma“; kas tos pažymos negavo – Pareiškėja ar VMI*, atsakyta:

„2022-12-15 VMI parengta ir Pareiškėjos negauta Pažyma“.

8.2. Į Seimo kontrolierės klausimą: *„žodiniu prašymu Pažyma pakartotinai išsiųsta registruotu laišku 2023-02-10“ – kada toks žodinis prašymas buvo suformuluotas; ar galiojanti Pažyma parengta per tris darbo dienas nuo tokio žodinio Pareiškėjos prašymo gavimo dienos; jeigu ne, paaiškinti, dėl kokių priežasčių*, atsakyta:

„Pareiškėja į VMI kreipėsi telefonu 2023-02-10, informuodama dėl registruotu paštu negautos 2022-12-15 parengtos Pažymos. Jos žodiniu prašymu Pažymos kopija išsiųsta tą pačią dieną, 2023-02-10. Gauti naują/galiojančią Pažymą Pareiškėja Prašymo nepateikė nei raštu, nei žodžiu. Pareiškėja skundo dėl negautos Pažymos VMI nepateikė.

Galiojanti Pažyma VMI iniciatyva parengta ir Pareiškėjai išsiųsta 2023-03-10, gavus Seimo kontrolierės 2023-02-21 tarpininkavimo raštu persiūtą Pareiškėjos skundą“.

8.3. Į Seimo kontrolierės klausimą: „Pažymos galiojimo terminas yra ne ilgiau kaip mėnuo nuo jos parengimo dienos“ – kuris Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių punktą (ar kitas teisės aktas) šį terminą reglamentuoja, atsakyta:

„Pažymų išdavimo / saugojimo terminas numatytas VMI viršininko 2003 m. lapkričio 18 d. įsakymu Nr. V-298 „Dėl atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių ir FR0319, FR0320 ir FR0321 formų patvirtinimo“ patvirtintų taisyklių 21 punkte“.

8.4. Į Seimo kontrolierės prašymą *išsamiai ir motyvuotai paaiškinti (grindžiant teisės aktų nuostatomis), dėl kokių priežasčių VMI 2022-12-15 parengta Pažyma nebuvo išsiųsta Pareiškėjai*, atsakyta:

„nustatyti, dėl kurio darbuotojo žmogiškos klaidos Pažyma Pareiškėjai nebuvo išsiųsta, nėra galimybės. Paruoštą Pažymą skyriaus darbuotojas persiunčia to paties skyriaus darbuotojui, kuris gali popierinę Pažymą atspausdinti, pasirašyti ir perduoti kito skyriaus atsakingiems darbuotojams išsiuntimui registruotu paštu. Pažyma perduodama/priimama išsiuntimui neregistruojant perdavimo/priėmimo fakto, iš rankų į rankas. Konkrečiu atveju darbuotoja teigia, kad Pažymą išsiuntimui perdavė, o darbuotoja, kuri išsiunčia Pažymą registruotu paštu teigia, kad Pažymos išsiuntimui negavo.“

Pažymime, kad atsižvelgiant į Pareiškėjos pateiktame skunde nurodytas aplinkybes, VMI numatyta keisti Pažymos išdavimo procedūros tvarką dėl registruotu paštu siunčiamų Pažymų išsiuntimo fakto patvirtinimo“.

8.5. į Seimo kontrolierės klausimą, *kuriam konkrečiai VMI darbuotojui buvo pavesta parengti Pažymą pagal Pareiškėjos 2022-12-14 prašymą; ar pagal Pareiškėjos 2022-12-14 prašymą rengti Pažymą turėjęs asmuo rengė ir 2023-03-17 atsakymą Pareiškėjai; jeigu taip, motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių ir kuo vadovaujantis* atsakyta:

„Vadovaujantis VMI viršininko 2021 m. kovo 30 d. įsakymo NR. V-127 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ pakeitimu, Mokestinių prievolių departamento I Paslaugų teikimo skyriaus (toliau – MPD I PTS) darbuotojams suteiktos teisė rengti Pažymas, teikti atsakymus į mokesčių mokėtojų paklausimus ir juos pasirašyti.“

Pagal Pareiškėjos 2022-12-14 Prašymą Pažymą rengė MPD I PTS vyriausioji specialistė V. D. (VMI nebedirba nuo 2022-12-31), parengta Pažyma pasirašymui ir išsiuntimui perduota MPD I PTS specialistei L. P. Specialistė L. P., atspausdinusi ir pasirašiusi popierinę Pažymą, ją perduoda Klaipėdos apskrities VMI specialistui išsiuntimui registruotu paštu. 2023-03-17 atsakymą Pareiškėjai rengė MPD I PTS vyriausioji specialistė Z. G.“.

8.6. Į Seimo kontrolierės klausimą: *kokiais teisės aktais (nurodyti jų konkrečias nuostatas) vadovaujantis / kokia tvarka buvo nagrinėjamas Pareiškėjos 2023-12-13 skundas, persiųstas Seimo kontrolierės 2023-02-21 tarpininkavimo raštu*, atsakyta:

„Seimo kontrolierės 2023-02-21 tarpininkavimo raštu persiųstas Pareiškėjos 2023-12-13 skundas buvo nagrinėjamas vykdant VMI viršininko 2021 m. kovo 30 d. įsakymu NR. V-127 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ pakeitimu pavestas MPD I PTS funkcijas ir vadovaujantis VMI viršininko 2003 m. lapkričio 18 d. įsakymu Nr. V-298 „Dėl atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių ir FR0319, FR0320 ir FR0321 formų patvirtinimo“ patvirtintomis taisyklėmis“.

8.7. Į Seimo kontrolierės prašymą *pateikti ir kitą informaciją bei dokumentus, jei tokia informacija ir dokumentai būtų reikšmingi skundo tyrimui*, atsakyta:

„Papildomos informacijos, duomenų ir dokumentų neturime.“

9. *Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 12 straipsnis* – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.

[...]“.

10. *Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo:*

2 *straipsnis* – „1. Administracinė paslauga – šio įstatymo nurodyta viešojo administravimo veikla, susijusi su dokumentų išdavimu ar informacijos teikimu.

[...]

10. Prašymas – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant atlikti teisės aktuose nustatytus veiksmus.

[...]“.

3 *straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais:

[...]

4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais;

5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį;

[...]“.

11 *straipsnis* – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.

[...]“.

19 *straipsnis* – „Administracinės paslaugos yra:

[...]

2) viešojo administravimo subjekto veiksmai išduodant teisės aktų nustatytus dokumentus su valstybės registruose, valstybės informacinėse sistemose, archyvuose ar paties viešojo administravimo subjekto turima informacija;

[...]

2. Administracines paslaugas teikia tik viešojo administravimo subjektai. Viešojo administravimo subjektas turi sudaryti savo teikiamų administracinių paslaugų sąrašą ir, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais šių paslaugų teikimą, patvirtinti administracinių paslaugų teikimo aprašymus. [...].

[...]

4. Viešojo administravimo subjektas turi nustatyti teikiamos administracinės paslaugos kokybės reikalavimus ar rodiklius, vertinti administracinės paslaugos kokybę.

[...]“.

11. *Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo:*

3 *straipsnis* – „1. Pagrindiniai valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės etikos principai yra šie:

1) atsakomybė. Valstybės tarnautojas turi atsakyti už savo veiksmų padarinius, naudojamos informacijos, dokumentų tinkamą naudojimą ir konfidencialumą; įstaigos ar institucijos vadovo reikalavimu atsiskaityti už savo veiklą;

[...]

12) profesionalumas. Valstybės tarnautojas turi siekti aukščiausios kokybės tarnybinės veiklos rezultatų, deramai atlikti savo pareigas, nuolat tobulėti;

[...]

2. Valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos vadovas, vadovaudamasis šiame įstatyme įtvirtintais valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės etikos principais yra atsakingas už tarnybinės etikos politikos formavimą valstybės ar savivaldybės institucijoje, įstaigoje ar įstaigų sistemoje ir kontroliuoja, kaip tarnybinės etikos politika įgyvendinama.“

16 *straipsnis* – „1. Valstybės tarnautojai privalo:

1) laikytis Konstitucijos, įstatymų ir kitų teisės aktų;

[...]

4) tinkamai atlikti pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas ir laiku bei kokybiškai atlikti pavedamas užduotis;

5) laikytis šiame įstatyme, kituose teisės aktuose nustatytų valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės etikos principų ir taisyklių, vengti interesų konflikto, teisės aktų nustatyta tvarka deklaruoti privačius interesus, nepiktnaudžiauti tarnyba;

6) laikytis valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vidaus tvarkos taisyklių;

[...].“

12. *Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo* (teisės akto redakcija, galiojusi nuo 2022-11-01 iki 2022-12-23, aktuali nagrinėjant skundo aplinkybes) 36 *straipsnis* – „Mokesčių mokėtojas turi teisę:

1) iš mokesčių administratoriaus gauti nemokamą informaciją apie mokesčius, jų lengvatas, informaciją apie galiojančius mokesčių teisės aktus bei kitą informaciją, reikalingą jo mokestinėms prievolėms vykdyti;

[...].“

13. *Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių*, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 (aktuali teisės akto redakcija, galiojanti nuo 2022-09-03):

1 *punktas* – „Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės (toliau – Taisyklės) reglamentuoja prašymų ir skundų nagrinėjimą ir asmenų aptarnavimą viešojo administravimo subjektuose, taip pat subjektuose, kurie teikia viešąsias paslaugas ir nagrinėja prašymus ir skundus dėl šių viešųjų paslaugų (toliau – institucijos).“

2 *punktas* – „Nagrinėjant asmenų prašymus ir skundus ir aptarnaujant asmenis institucijose Taisyklių nuostatos taikomos tiek, kiek tų teisinių santykių nereglamentuoja įstatymai, tiesiogiai taikomi Europos Sąjungos teisės aktai, Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys ar jų pagrindu priimti teisės aktai.“

3 *punktas* – „Nuostatos, kurios nėra įtvirtintos įstatymuose, tiesiogiai taikomuose Europos Sąjungos teisės aktuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ar jų pagrindu priimtuose teisės aktuose, tačiau yra reikalingos sklandžiam asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimui ir asmenų aptarnavimui institucijoje, taip pat nuostatos, kurių reikia tinkamam Taisyklių įgyvendinimui, gali būti reglamentuotos institucijos vadovo ar pagal kompetenciją kito institucijos valdymo organo (toliau – institucijos vadovas) priimtu vidaus administravimo aktu. Šios nuostatos jokia forma negali bloginti besikreipiančių į instituciją asmenų padėties.“

42 *punktas* – „Į prašymą ar skundą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas ar skundas. Jeigu asmens prašyme ar skunde buvo nurodytas būdas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, atsakoma nurodytu būdu. Jeigu asmuo, pateikdamas prašymą ar skundą vietoje (institucijoje), aiškiai žodžiu nurodo pageidaujamą atsakymo gavimo būdą, asmenį aptarnaujantis institucijos darbuotojas tą informaciją užfiksuoja ir asmeniui yra atsakoma jo pageidautu būdu.“

45 *punktas* – „Į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį:

45.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš Viešojo administravimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; [...].“

14. *Atsiskaitymo su valstybės ir/ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių*, patvirtintų VMI viršininko 2003-11-18 įsakymu Nr. V-298 (aktuali teisės akto redakcija, galiojanti nuo 2018-01-01):

1 *punktas* – „Atsiskaitymo su valstybės ir/ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato Prašymo išduoti atsiskaitymo su valstybės ir/ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymą FR0319 formos (toliau – FR0319 forma), Prašymo išduoti atsiskaitymo su valstybės ir/ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymą FR0319I formos (toliau – FR0319I forma) (toliau kartu – prašymai), patvirtintų įsakymu, kuriuo tvirtinamos Taisyklės, pateikimo apskričių valstybinėms mokesčių inspekcijoms (toliau – AVMI), Atsiskaitymo su valstybės ir/ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymos FR0320 formos (toliau – FR0320 forma), Nepakankamo atsiskaitymo su valstybės ir/ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymos FR0321 formos (toliau – FR0321 forma) (toliau kartu – pažymos) ir FR0321 formos priedo, patvirtintų įsakymu, kuriuo tvirtinamos Taisyklės, parengimo ir išdavimo mokesčių mokėtojams (juridiniams ir fiziniams asmenims) arba tiesiogiai teismams, teisėsaugos, kitoms valstybės įstaigoms bei institucijoms, operatyvinės veiklos subjektams, kitiems asmenims įstatymų nustatytais atvejais jų funkcijoms vykdyti (toliau – institucija) tvarką“.

2 *punktas* – „Taisyklės parengtos, vadovaujantis [...] Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklės), [...]“.

3 *punktas* – „Mokesčių mokėtojas, norintis gauti pažymą, turi pateikti prašymą (pavyzdinė prašymo forma FR0319), kuriame turi nurodyti:

3.1. institucijos, kuriai bus teikiama pažyma (pažymos gavėjo), pavadinimą, identifikacinį numerį;

3.2. norimą gauti pažymos egzempliorių skaičių;

3.3. koku tikslu reikalinga pažyma (pvz., licencijai ar leidimui gauti, dalyvauti viešojo pirkimo procedūroje ar pan.);

3.4. vieną iš pažymos atsiėmimo būdų, nurodytų pavyzdinėje prašymo formoje FR0319;

3.5. siekiant gauti pažymą praeities laikotarpio datai, mokesčių mokėtojas prašyme turi nurodyti tikslią einamųjų arba praėjusių kalendorinių metų datą.“

4 *punktas* – „Prašymą mokesčių mokėtojas turi pateikti:

4.1. elektroniniu būdu prisijungus prie Mano VMI ir siūlomomis autentifikavimo priemonėmis patvirtinus savo tapatybę pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos portalo e. VMI autorizuotų elektroninių paslaugų srities Mano VMI naudojimo taisyklių, patvirtintų Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2012 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. VA-91 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos portalo e. VMI autorizuotų elektroninių paslaugų srities Mano VMI naudojimo taisyklių patvirtinimo“, nustatytą tvarką;

4.2. jeigu fiziniai asmenys, nevykdantys ekonominės veiklos, ar jų įgalioti asmenys neturi galimybės prašymo pateikti elektroniniu būdu – raštu:

4.2.1. tiesiogiai, atvykę į AVMI, laikydamiesi Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklėse nustatytų reikalavimų;

4.2.2. paštu tai AVMI, kurios teritorijoje yra prašymą teikiančio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta ar buveinė, laikydamiesi Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklėse nustatytų reikalavimų.“

8 *punktas* – „Mokesčių administratorius, vadovaudamasis Skolingumo taisyklių nuostatomis, nustato, ar mokesčių mokėtojas yra/buvo skolingas, ir:

8.1. jeigu mokesčių mokėtojas yra/buvo pateikęs mokesčių deklaracijas bei nėra/nebuvo skolingas valstybės ir/ar savivaldybių biudžetams, pinigų fondams, užpildo FR0320 formą;

8.2. jeigu mokesčių mokėtojas nepateikė mokesčių deklaracijų ir/arba turi mokestinę nepriemoką, per Mano VMI praneša mokesčių mokėtojui apie prievolę pateikti mokesčių deklaracijas ir/ar sumokėti mokestinę nepriemoką. [...];

[...].“

9 *punktas* – „Jeigu kiti teisės aktai nenustato kitaip, pažymos parengiamos:

9.1. ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos, jei mokesčių mokėtojas nėra/nebuvo skolingas valstybės ir/ar savivaldybių biudžetams, pinigų fondams;

9.2. ne vėliau kaip per 9 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos, jeigu mokesčių mokėtojas skolingas valstybės ir/ar savivaldybių biudžetams, pinigų fondams ir/arba nepateikė einamųjų ir penkerių praėjusių kalendorinių metų mokesčių deklaracijų.“

10 *punktas* – „Prašymą pateikę mokesčių mokėtojai arba institucijos, prisijungę prie Mano VMI, gali susipažinti su informacija apie pažymos parengimą.“

11 *punktas* – „Parengtą FR0320 formos ar FR0321 formos pažymą turi pasirašyti AVMI viršininkas arba jo įgaliotas asmuo [...].“

12 *punktas* – „Jeigu pažyma įteikiama tiesiogiai į AVMI atvykusiam mokesčių mokėtojui arba jo įgaliotam asmeniui, tai įgaliotas asmuo turi pateikti asmens dokumentą ir atitinkamą įgaliojimą patvirtinantį dokumentą.“

13 *punktas* – „Elektroninių paslaugų gavėjams pažymų duomenys teikiami Taisyklių 5 punkte nustatyta tvarka.“

15. *Atsiskaitymo su valstybės ir/ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių*, patvirtintų VMI viršininko 2003-11-18 įsakymu Nr. V-298 (teisės akto redakcija, galiojusi nuo 2003-11-29 iki 2005-07-15, aktuali skunde nurodytų aplinkybių nagrinėjimui):

21 *punktas* – „Jeigu teisės aktuose, išvardytuose Taisyklių 1 priede, nenustatyta kitaip, Pažyma turi būti išduodama ne anksčiau kaip prieš mėnesį iki prašymo išduoti licenciją pateikimo dienos. Jei Pažyma parengta, o mokesčių mokėtojas jos neatsiima, ji AVMI mokesčių mokėtojų aptarnavimo padalinyje saugoma ne ilgiau kaip mėnesį nuo jos parengimo dienos.“

Tyrimo išvados

16. Atsižvelgiant į Pareiškėjos skunde nurodytas aplinkybes, tyrimo metu analizuotą informaciją, teisinį reglamentavimą, išvados bus pateikiamos, išskiriant šias dalis:

16.1. dėl Pareiškėjos laiku negautos Pažymos;

16.2. dėl VMI darbuotojų veiksmais galimai pažeistos teisės į gerą viešąjį administravimą.

Dėl Pareiškėjos laiku negautos Pažymos

17. Esminė Pareiškėjos skunde Seimo kontrolierei keliamą problema yra susijusi su VMI darbuotojų veiksmais, laiku nepateikus Pareiškėjai jos prašomos Pažymos. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje aptariamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos svarbius aspektus ir išvadas:

17.1. Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis (šios pažymos 10 punktas), administracinė paslauga yra viešojo administravimo subjekto veiksmas išduodant teisės aktų nustatytus dokumentus su valstybės registruose, valstybės informacinėse sistemose, archyvuose ar paties viešojo administravimo subjekto turima informacija. Taigi Pažymos išdavimas yra administracinė paslauga.

17.2. Pagal Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių 4 punktą, prašymą gauti Pažymą mokesčių mokėtojas turi pateikti: elektroniniu

būdu prisijungęs prie Mano VMI ir siūlomomis autentifikavimo priemonėmis patvirtinęs savo tapatybę pagal VMI nustatytą tvarką; raštu, laikydamasis Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklėse nustatytų reikalavimų; tiesiogiai, atvykęs į VMI, ar paštu tam VMI padaliniui, kurio teritorijoje yra prašymą teikiančio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta ar buveinė (šios pažymos 14 punktas).

Pareiškėja prašymą išduoti Pažymą raštu pateikė 2022-12-14 atvykusi į VMI (šios pažymos 2 ir 4 punktai bei 5.1 papunktis).

17.3. Vadovaujantis Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių 9.1 papunkčiu, numatančiu, kad Pažymos parengiamos ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos, jei mokesčių mokėtojas nėra / nebuvo skolingas valstybės ir / ar savivaldybių biudžetams, pinigų fondams (šios pažymos 14 punktas), VMI Pažymą turėjo parengti per 3 darbo dienas.

VMI teigimu, Pažyma Pareiškėjai parengta 2022-12-15, t. y. per vieną darbo dieną nuo jos 2022-12-14 prašymo gavimo dienos (šios pažymos 5.3 ir 8.1 papunkčiai).

17.4. Pagal Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių 3 punktą, mokesčių mokėtojas, norintis gauti Pažymą, turi pateikti prašymą (pavyzdinė prašymo forma FR0319), kuriame, be kita ko, turi nurodyti vieną iš Pažymos atsiėmimo būdų, nurodytų toje pavyzdinėje prašymo formoje. Pastebėtina, kad minimoje pavyzdinėje prašymo gauti Pažymą formoje yra nurodyti trys būdai, kaip mokesčių mokėtojas pageidauja, kad Pažyma būtų jam pateikta: pateikta per e. VMI autorizuotų elektroninių paslaugų sritį Mano VMI; atsiųsta paštu; pateikta tiesiogiai VMI padalinyje. Pareiškėja 2022-12-14 prašyme gauti Pažymą nurodė, kad pageidauja gauti Pažymą paštu, ir nurodė pristatymo adresą (šios pažymos 4 punktas).

Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių 12 ir 13 punktuose nurodyta (šios pažymos 14 punktas), kaip Pažymos yra išduodamos: įteikiamos tiesiogiai į VMI atvykusiam mokesčių mokėtojui ar elektroniniu būdu elektroninių paslaugų gavėjams. Tačiau teisės akte nėra nurodyto kito Pažymų išdavimo / įteikimo būdo, pavyzdžiui, siuntimo paštu, jei to pageidauja administracinės paslaugos gavėjas, nurodydamas tai prašyme išduoti Pažymą. Tokiu atveju turi būti vadovujamasi Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių (nagrinėjant asmenų prašymus viešojo administravimo subjektuose šių taisyklių nuostatos taikomos tiek, kiek tų teisinių santykių nereglamentuoja kiti teisės aktai) 42 punktu, reglamentuojančiu, kad į prašymą paprastai atsakoma tokiu būdu, koku buvo pateiktas prašymas, ir jeigu asmens prašyme buvo nurodytas būdas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, atsakoma nurodytu būdu (šios pažymos 13 punktas). Be to, Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių 2 punkte įtvirtinta, kad šios taisyklės parengtos, vadovaujantis Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėmis (šios pažymos 14 punktas).

Taigi Pažyma Pareiškėjai pagal jos 2022-12-14 prašymo turinį turėjo būti išsiųsta paštu jos nurodytu adresu, tačiau tai nebuvo padaryta. Seimo kontrolierei buvo paaiškinta (šios pažymos 8.4 ir 8.5 papunkčiai), kad „nustatyti, dėl kurio darbuotojo žmogiškos klaidos Pažyma Pareiškėjai nebuvo išsiųsta, nėra galimybės“; „paruoštą Pažymą skyriaus darbuotojas persiunčia to paties skyriaus darbuotojui, kuris gali popierinę Pažymą atspausdinti, pasirašyti ir perduoti kito skyriaus atsakingiems darbuotojams išsiuntimui registruotu paštu“; „Pažyma perduodama/priimama išsiuntimui neregistruojant perdavimo/priėmimo fakto, iš rankų į rankas“; „konkrečiu atveju darbuotoja teigia, kad Pažymą išsiuntimui perdavė, o darbuotoja, kuri išsiunčia Pažymą registruotu paštu teigia, kad Pažymos išsiuntimui negavo“; „parengta Pažyma pasirašymui ir išsiuntimui perduota [...] specialistei L.P. Specialistė L. P., atspausdinusi ir pasirašiusi popierinę Pažymą, ją perduoda Klaipėdos apskrities VMI specialistui išsiuntimui registruotu paštu“.

17.5. Pareiškėja dėl negautos Pažymos į VMI kreipėsi telefonu 2023-02-10 ir tą pačią dieną jai buvo išsiųsta Pažymos kopija. Prašymo dėl naujos Pažymos išdavimo VMI ji nepateikė nei žodžiu, nei raštu. Taip pat Pareiškėjai buvo VMI iniciatyva parengta ir 2023-03-10 išsiųsta nauja Pažyma, gavus Seimo kontrolierės 2023-02-21 tarpininkavimo raštu persiūtą Pareiškėjos skundą (šios pažymos 8.2 papunktis).

18. Apibendrinant tai, kas pirmiau išdėstyta, konstatuotina, kad Pažyma Pareiškėjai pagal jos 2022-12-14 prašymą nebuvo išsiųsta paštu nurodytu adresu dėl VMI darbuotojų kaltės, todėl skundo dalis *dėl Pareiškėjos laiku negautos Pažymos* pripažintina pagrįsta.

19. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tyrimo metu VMI Seimo kontrolierę informavo, jog „atsižvelgiant į Pareiškėjos pateiktame skunde nurodytas aplinkybes, VMI numatyta keisti Pažymos išdavimo procedūros tvarką dėl registruotu paštu siunčiamų Pažymų išsiuntimo fakto patvirtinimo“ (šios pažymos 8.4 papunktis). Tačiau minimos tvarkos VMI tyrimo metu nepateikė, taip pat nebuvo nurodytas šio teisės akto visas pavadinimas, priėmimo data, numeris, todėl, neturėjus galimybės susipažinti su šio teisės akto turiniu, šioje Pažymoje jis nevertintas. Seimo kontrolieriui nėra žinoma, ar ši VMI minima *Pažymos išdavimo procedūros tvarka dėl registruotu paštu siunčiamų Pažymų išsiuntimo fakto patvirtinimo* kaip nors detaliau reglamentuoja Pažymų išdavimo procedūrą, kadangi tokios informacijos VMI nesuteikė. Konkrečiu atveju, kadangi Pažymų parengimo ir išdavimo mokesčių mokėtojams tvarką reglamentuoja Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklės (šios pažymos 14 punktas), tai Pareiškėjos skunde nurodytos aplinkybės vertintos pagal šį teisės aktą ir pagal Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisykles.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir į tai, kad viešojo administravimo subjektai turi sudaryti savo teikiamų administracinių paslaugų sąrašą, patvirtinti jų teikimo aprašymus, taip pat turi nustatyti teikiamos administracinės paslaugos kokybės reikalavimus ar rodiklius, vertinti administracinės paslaugos kokybę (šios pažymos 10 punktas), tikslinga rekomenduoti VMI išsamiau pateikti informaciją apie *Pažymos išdavimo procedūros tvarką dėl registruotu paštu siunčiamų Pažymų išsiuntimo fakto patvirtinimo*, jos turinį, numatomus pakeitimus ir terminus jiems atlikti, taip pat suteikti informaciją, kokią įtaką numatomi pakeitimai turės Pažymų išdavimo tvarkos pagerėjimui viešojo administravimo prasme.

Dėl VMI darbuotojų veiksmais galimai pažeistos teisės į gerą viešąjį administravimą

20. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje aptariamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos svarbius aspektus ir išvadas:

Pareiškėjos 2023-02-13 skunde Seimo kontrolieriui nurodyta, kad, kiek jai yra žinoma, kai ji gaus laiku negautą Pažymą, „ji jau bus negaliojanti“ (šios pažymos 5.1 papunktis).

VMI 2023-03-17 rašte Pareiškėjai atkreiptas jos dėmesys į tai, kad „vadovaujantis Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklėmis, Pažymos galiojimo terminas yra ne ilgiau kaip mėnuo nuo jos parengimo dienos“ (šios pažymos 5.3 papunktis).

Seimo kontrolieriui paprašius VMI paaiškinti, kodėl ir kuo vadovaudamiesi jos darbuotojai teigia, jog „Pažymos galiojimo terminas yra ne ilgiau kaip mėnuo nuo jos parengimo dienos“, buvo atsakyta: „Pažymų išdavimo / saugojimo terminas numatytas VMI viršininko 2003 m. lapkričio 8 d. įsakymu Nr. V-298 „Dėl atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių ir FR0319, FR0320 ir FR0321 formų patvirtinimo“ patvirtintų taisyklių 21 punkte“ (šios pažymos 8.3 papunktis).

Pažymėtina, kad Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių aktuali redakcija, galiojanti nuo 2018-01-01 iki dabar, kai yra surašoma ši Pažyma, 21 punkto neturi (šios pažymos 14 punktas). Paskutinis minimose taisyklėse yra 13 punktas. VMI darbuotojų minimas 21 punktas yra nurodytas Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių redakcijoje, galiojusioje nuo 2003-11-29 iki 2005-07-15 (šios pažymos 15 punktas). Tačiau svarbu tai, kad minimoje tuo metu galiojusioje taisyklių redakcijoje 21 punktu buvo įtvirtintas Pažymų, kaip pati VMI ir teigia, „išdavimo / saugojimo terminas“, bet ne jų galiojimo terminas. Pastebėtina, kad Pažyma neturi riboto galiojimo termino, nes pagal savo esmę jos tikslas yra pateikti informaciją apie konkretaus mokesčių mokėtojo skolingumą arba neskolingumą valstybės ir / ar savivaldybių biudžetams, pinigų fondams būtent tą dieną, kurią ji yra parengiama.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, kritiškai vertintini ir netoleruoti VMI darbuotojų veiksmai, teikiant klaidinančią informaciją apie Pažymos galiojimo terminą ne ilgiau kaip mėnesį nuo jos parengimo dienos. Tokia klaidinanti informacija buvo suteikta ne tik Pareiškėjai, bet ir Seimo kontrolieriui, kai buvo klausiama, ar tikrai teisės aktuose yra nustatytas Pažymos galiojimo terminas (šios pažymos 8.3 papunktis).

Pažymėtina, kad pagal Viešojo administravimo įstatymo nuostatas (šios pažymos 10 punktas), viešojo administravimo subjektų veikla, jų priimami sprendimai visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais (įstatymo viršenybės principas). Be to, turi būti laikomasi ir išsamumo principo, reiškiančio, be kita ko, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis vadovavosi vertindamas prašymo ar skundo turinį. Šiuo konkrečiu atveju abu paminėti principai buvo pažeisti, Pareiškėjai buvo nurodyta, kad dėl Pažymos galiojimo termino vadovaujamosi Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklėmis, tačiau nenurodyta konkreti tą terminą įtvirtinanti nuostata (šios pažymos 5.3 papunktis). Taip pat pažymėtina, kad pagal Valstybės tarnybos įstatymo nuostatas (šios pažymos 11 punktas), valstybės tarnautojai turi laikytis įstatymų, kitų teisės aktų ir vidaus tvarkos taisyklių, atsakyti už savo veiksmų padarinius, naudojamos informacijos tinkamą naudojimą, deramai atlikti savo pareigas, nuolat tobulėti, tinkamai atlikti pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas. Už tarnybinės etikos politikos formavimą ir kontrolę, kaip ta politika įgyvendinama, yra atsakingas konkrečios institucijos ar įstaigos vadovas.

Taigi, atsižvelgiant į tai, kas pirmiau aprašyta, konstatuotina, kad VMI darbuotojai, teikdami informaciją, nesilaikė teisės aktų reikalavimų, nebuvo užtikrintas įstatymo viršenybės, išsamumo, atsakomybės ir profesionalumo principų įgyvendinimas. Pareiškėjos teisė į gerą viešąjį administravimą buvo pažeista, todėl ši tyrimo dalis pripažintina pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAI

21. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia tyrimo dalį *dėl Pareiškėjos laiku negautos Pažymos* pripažinti pagrįsta.

22. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia tyrimo dalį *dėl VMI darbuotojų veiksmais galimai pažeistos teisės į gerą viešąjį administravimą* pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

23. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos rekomenduoja:

23.1. užtikrinti, kad šioje pažymoje konstatuoti pažeidimai (šios pažymos 17–18 ir 20 punktai) ateityje nesikartotų;

23.2. užtikrinti, kad VMI atsakymai į asmenų prašymus, skundus būtų pagrįsti konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, užtikrinant įstatymo viršenybės, išsamumo, atsakomybės ir profesionalumo principų įgyvendinimą, taip pat kad teikdami informaciją VMI darbuotojai įsitikintų (pasitikrintų) jos teisingumą pagal aktualų teisinį reguliavimą, asmenys nebūtų klaidinami (šios pažymos 20 punktas);

23.3. atkreipti dėmesį į šios pažymos 17.4 papunktyje išdėstytus pastebėjimus dėl Atsiskaitymo su valstybės ir / ar savivaldybių biudžetais, pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklių 12 ir 13 punktuose įtvirtintų būdų Pažymoms išduoti / įteikti ir apsvarstyti, ar tikslinga numatyti ir kitus galimus Pažymų įteikimo būdus, kaip, pavyzdžiui, siuntimo paštu, jei to pageidauja administracinės paslaugos gavėjas, nurodydamas tai prašyme gauti Pažymą;

23.4. išsamiau pateikti informaciją apie *Pažymos išdavimo procedūros tvarką dėl registruotu paštu siunčiamų Pažymų išsiuntimo fakto patvirtinimo*, jos turinį, numatomus pakeitimus ir terminus jiems atlikti, taip pat suteikti informaciją, kokią įtaką numatomi pakeitimai turės Pažymų išdavimo tvarkos pagerėjimui viešojo administravimo prasme (šios pažymos 19 punktas).

Primenama, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė